

Vad är det som fattas...

- ▶ Åldriga strukturer bland träd och i skog
- ▶ Ljusöppna "naturliga" gräsmarker
- ▶ Att miljöerna blir allt färre och med större avstånd mellan, fragmentering

Uppdraget

Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt-och djurliv

- ▶ Arealen av värdefulla marker minskar (långsamt) inom miljöersättningar!
- ▶ Ängar, trädbärande och enbuskmarker minskar mer
alvar-och kalkgräsmarker ökar
- ▶ Djuren räcker kanske men tillgängliga djur finns på betydligt färre platser.
Regionala skillnader!

Var kommer gräsmarksarterna ifrån...

- ▶ Störning med vatten, is, strand
- ▶ Störning med vind och sand
- ▶ Störning med eld
- ▶ Megaherbivorer

...före den tama mulen, före lien...

När gräsmarkerna är så värdefulla blir det trångt...

- ▶ Kärlväxter
- ▶ Insekter
- ▶ Fåglar
- ▶ Svampar
- ▶ Lavar, mossor
- ▶ Kräldjur
- ▶ m m

▶ Kärlväxter ♥ svampar ≠ sant

Ängar och betesmarker, arealer förändras

- ▶ Värdefulla betesmarker överges, igenväxning
- ▶ Ängar överges eller blir betesmarker
- ▶ Gödslas, uppodling, kvävenedfall
- ▶ Exploatering, Byråkratisering

Miljömålen & Värdefulla gräsmarker

- ▶ Om andelen värdefulla marker minskar pga strukturförändringar inom jordbruket måste vi utveckla skötsel som behåller värden
- ▶ Slåtter & bete är störning – störa på annat sätt!

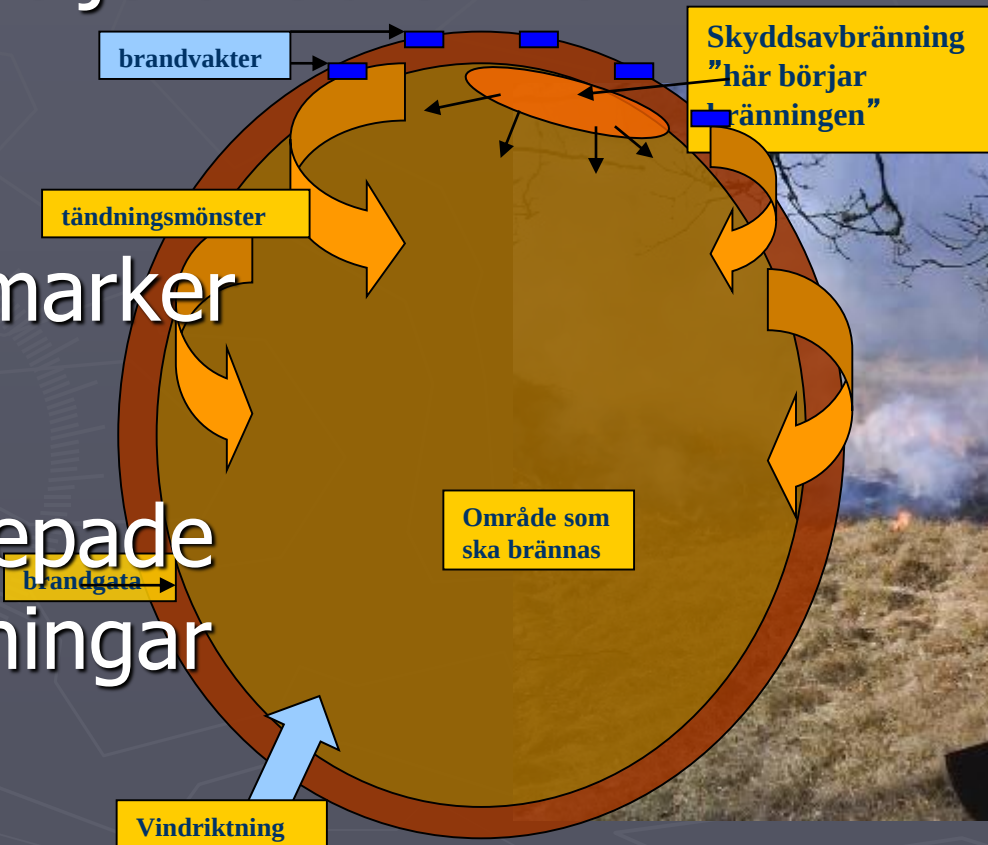

Fyr för flora, fauna och funga

- ▶ Tjocka förnalager bort, mineraljordfläckar fram

- ▶ Fler marker

- ▶ Upprepade bränningar

Det brann även förr...

- ▶ Spontana bränder
- ▶ Betesbränningar
- ▶ Svedjebruk
- ▶ Restaureringsbränningar (ohävdade ängar m.m.)

Försök i Jönköpings län naturvårdsbränning i gräsmarker

- ▶ 3 naturbetesmarker
- ▶ 3 rutor om 20x20m, bete, slåtter, bränning
- ▶ 3 platser i varje betesmark
- ▶ 3 grupper, kärlväxter, insekter, ängssvampar
- ▶ Enkel uppföljning
- ▶ 2010-2011-2012

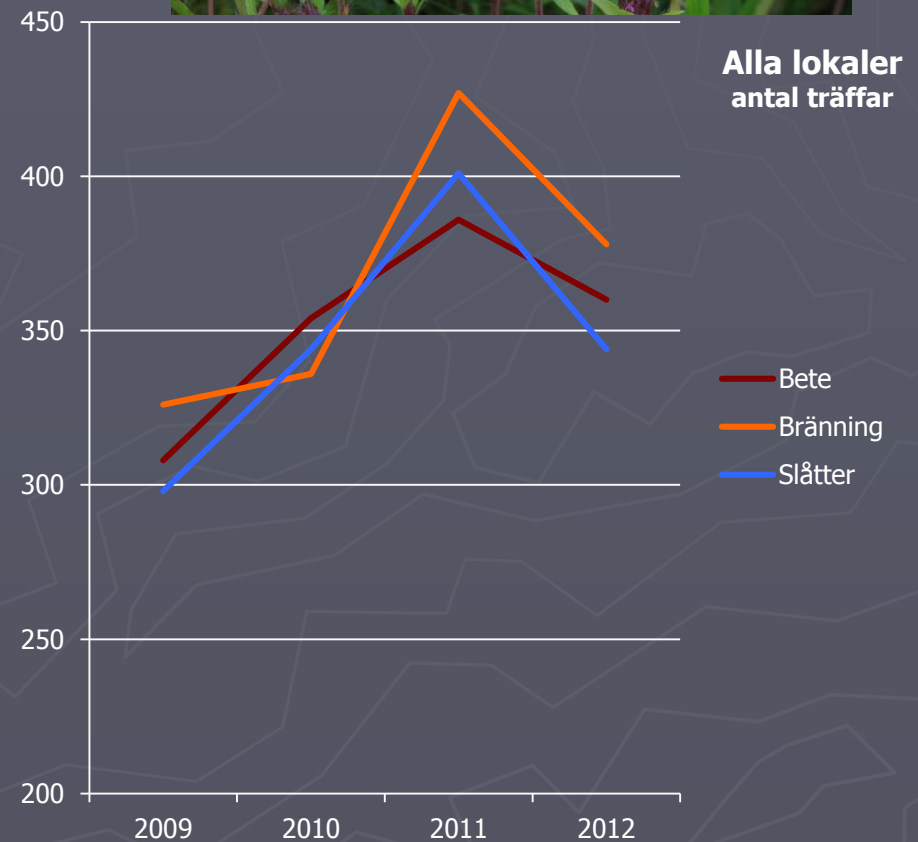

3 år med naturvårdsbränning

- ▶ Slutsatsen är att bränning biologiskt sett är en minst lika bra skötselmetod för hävdberoende ängsmarker som slåtter
- ▶ Bränning är bättre för blomlevande insekter än slåtter och bete
- ▶ Ängssvamparna var signifikant fler i bränningsrutorna 2012
- ▶ För kärlväxter ger bränning som naturvårdsåtgärd ett lika bra resultat

Kärlväxter

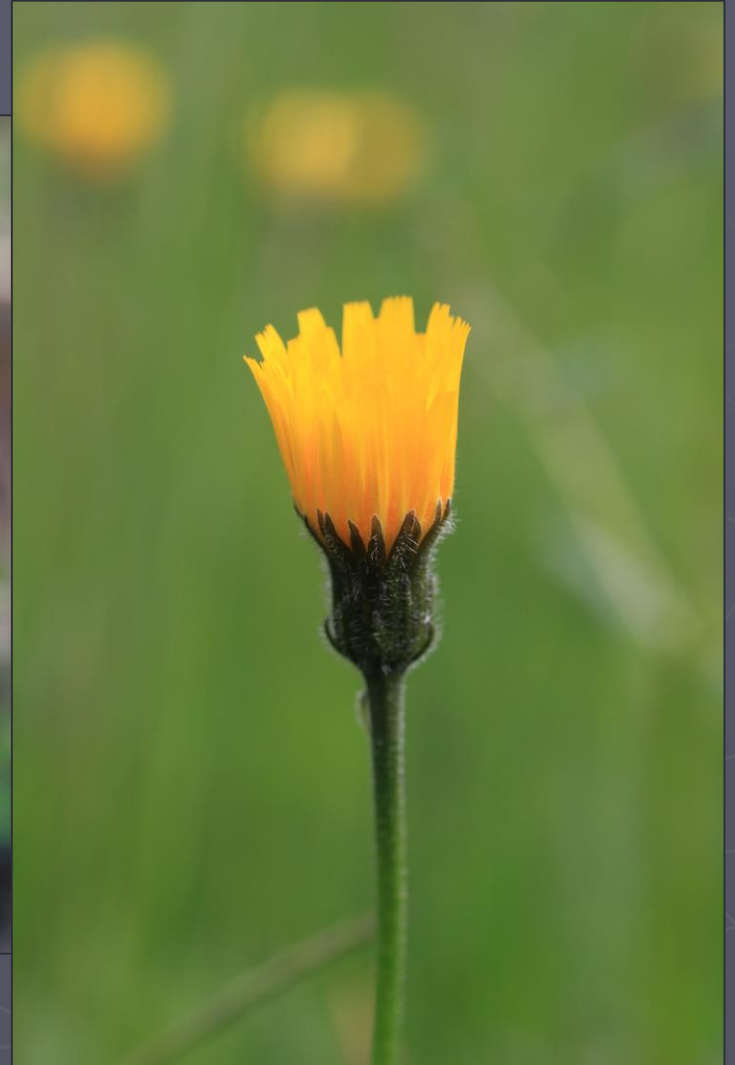
Vilka gynnas

- ▶ slåttergubbe, kattfot, gråfibbla, gökärt, backsippa, åkervädd, ängsvädd, gullris m fl
- ▶ vityxne, Jungfru Maria nycklar
- ▶ granspira, klockgentiana

sippor och fibblor

Låsbräknar, sl *Botrychium*

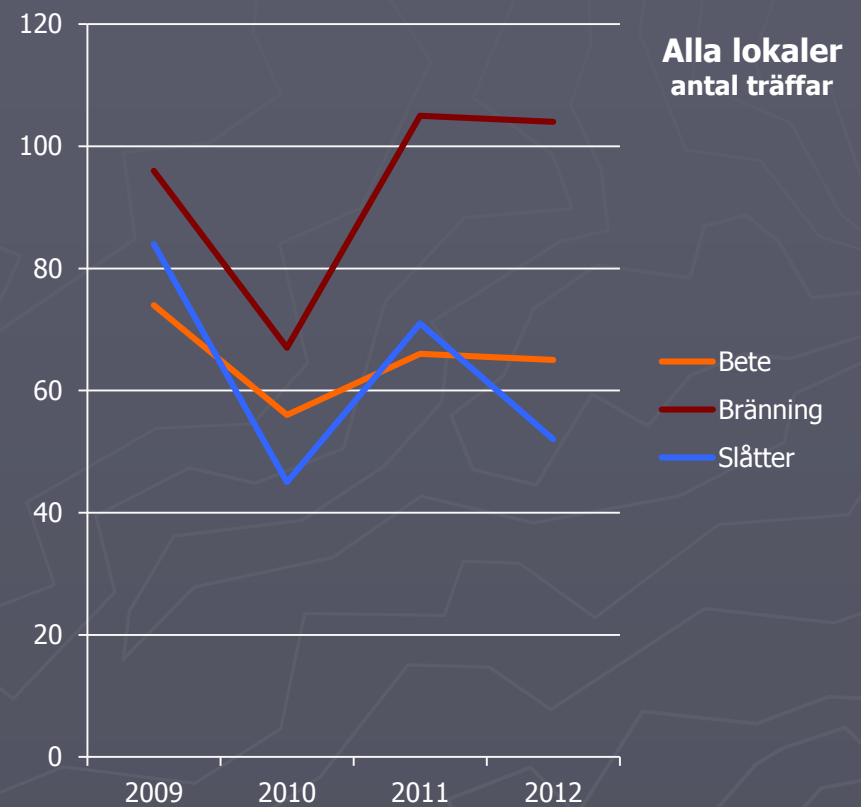

fröplantor

Insekter

Vanligt ovanlig

Svampar i öppna marker

- ▶ Ängssvampar,
CHEG, ca 160 arter.
fingersvampar, jordtungor, vaxskivlingar,
rödskivlingar, lerskivlingar, sammetsmusseroner,
narmmusseroner

- ▶ Buksvampar
ca 50 arter
stjälkröksvampar, diskröksvampar,
röksvampar, jordstjärnor, rottryfflar

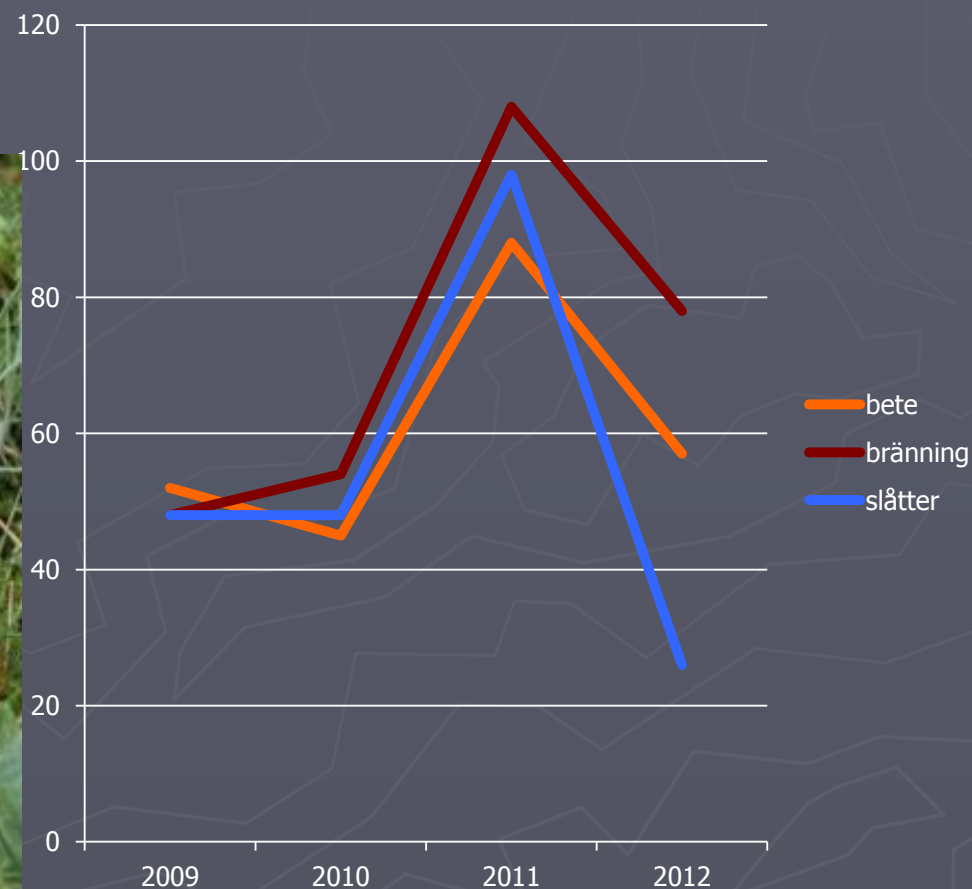

Ängssvampar

Naturvårdsbränning i gräsmarker

- Svampar i grupper
- Varje 20x20 ruta i 4 kvarter

<u>Rödskivlingar</u>		<u>Sammetsmusseroner</u>	2
arter med bruna färger	49		
arter med vita/beiga färger	1	<u>Narrmusseroner *</u>	1
arter med blå/blåsvarta färger	29		
		<u>Fingersvampar</u>	
<u>Vaxskivlingar</u>		arter med gula/orange färger	7
arter med vita/beiga färger	14	arter med vita färger	
arter med gula/orange färger	75	arter med annan (rosa/lila/rök) färger	
arter med röda färger	46		
arter med grå/bruna färger	20	<u>Jordtungor</u>	

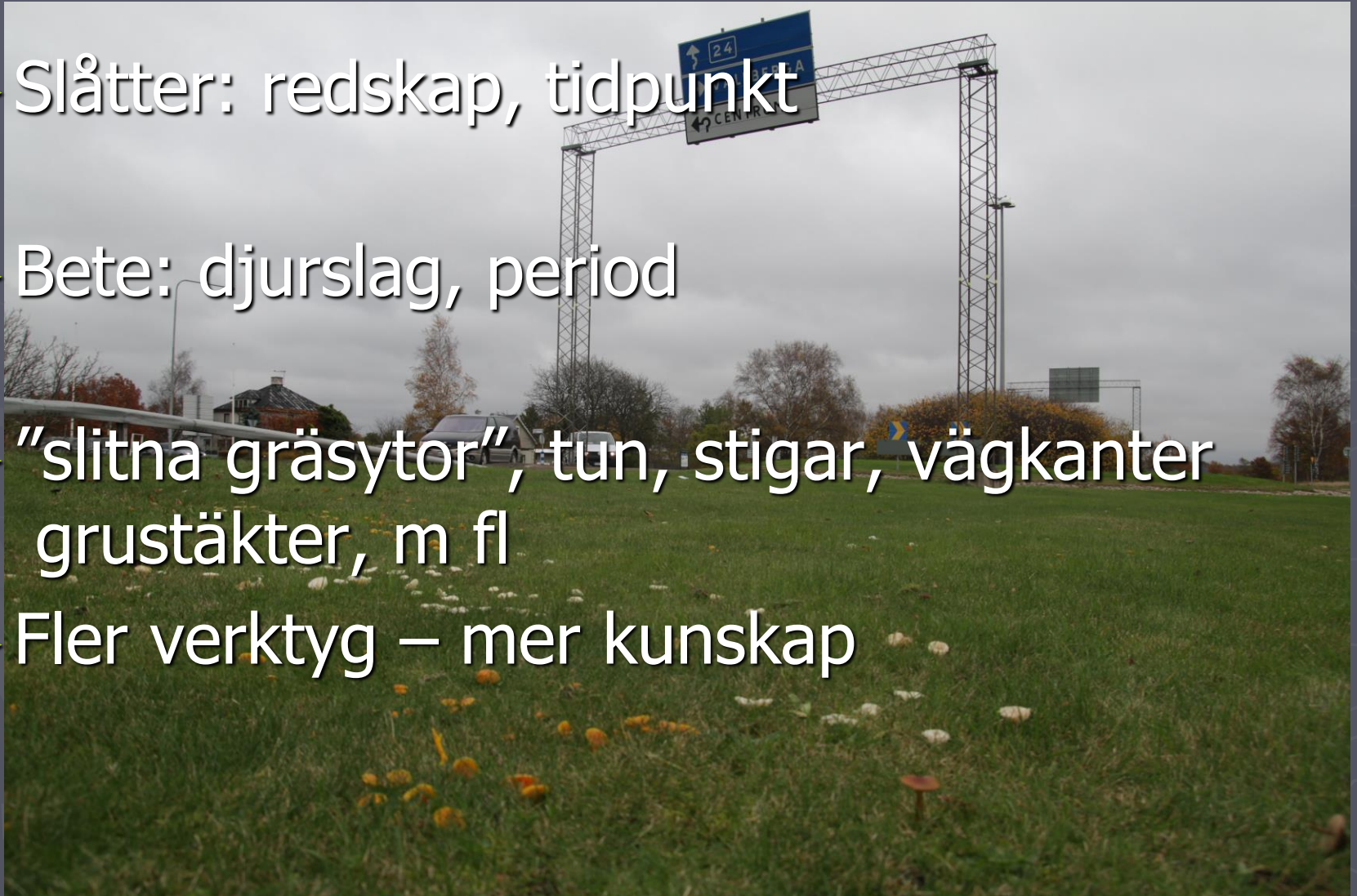
Vad lyckas vi inte med...

Hävdade gräsmarker

- ▶ Slåtter: redskap, tidpunkt
- ▶ Bete: djurslag, period
- ▶ "slitna gräsytor", tun, stigar, vägkanter, grustäcker, m fl
- ▶ Fler verktyg – mer kunskap

Målet är att..

- ▶ upprätthålla arealer med värdefulla gräsmarker
- ▶ Stärka olika gruppers mångfald och rödlistade arter
- ▶ Komplettera annan hävd
- ▶ Att inte få oönskade effekter

